

Chris (Csengeri Attila) és Kim (Bíró Eszter). (Fotó: Schmidt Andrea)

Közönségsiker a szabadtéren

1975 áprilisának utolsó napján, hajnali fél négykor a saigoni amerikai diplomáciai misszió palotájának lapos tetőjéről levegőbe emelkedett egy helikopter. Utasai – közöttük az Egyesült Államok saigoni nagykövete – nemcsak az amerikai csillag-sávobogót, hanem sok dél-vietnami reményét is magukkal vitték. Néhány órával később már a „népi erők” páncélosai dübörögtek Saigon utcáin. Az északi győzelmével a két Vietnam újra egyesült, és sok nemkívánatos déli elem hamarosan a kommunista hatalom embertelen „átnevelő táboraiban” találta magát.

Ezekben az években játszódnak Claude-Michel Schönberg és Alain Boublil musicalje, a Miss Saigon, amit szabadtéri színpadon most, Szegeden mutattak be először. Az amerikai férfi és az ázsiai lány tragikus szerelme nem új történet, a mítosz Pierre Loti Krizantémkisasszonyától, *Belasco* szindarabján át Puccini Pillangókisasszonyáig régóta elevenen él. A szerzők biztosra mentek, amikor ezt a sztorit választották. Profi munkát végeztek, minden létező hatásvadász színházi elemet igyekeztek a darabba sürtetni. Drámai duettek, jól megrendezhető jelenetek és jól koreografálható hatalmas tablók váltják egymást. A zene eklektikus, izlés szerint mondható döbbenetesen megrázónak vagy sziruposan érzélgősnek.

Miss Saigon

A szegedi előadás díszlettervezőjének nemcsak az önmagában is nagy kihívást jelentő 46 jelenettel kellett megküzdenie, hanem a szabadtéri színpad technikai korlátjaival, sőt azzal is, hogy a darabot néhány hét múlva, szinte ugyanezzel a díszlettel a sokkal kisebb színpadú Fővárosi Operett Színházban is bemutatják. *Kentaur* funkcionáló, remek világítási effektusokkal látványossá tett, távol-keleti motívumokat és anyagokat felhasználó díszletkonstrukciót hozott létre. A kitűnő rendező munkának – és a Pintér Műveknek – köszönhetően különösen lenyűgöző volt például az a jelenet, amelyben a szöges drótkerítés és az őrtornyok mögül felszállt az utolsó amerikai katonákat elszállító helikopter. *Kerényi Miklós Gábornak* a színpadi megvalósítással – a tömeg lassított mozgása, a különleges fényárnyék hatások, a hatalmas szélet kavarázó felemelkedő helikopter – sikerült a zenéből áradó feszültséget tovább fokoznia. Különösen jók az előadás többszintes szimultán jelenetei (pl. Telefon a követségre, A két nő és Chris), valamint a tömegfreskók, a felvonulás, a szoborállítás és az ötletes, revüszerűen csillogó

Amerikai Álom. Ez utóbbi *Horváth Kata* jelmezeit és *Bakó Gábor* más jelenetekben nem túl ötletes koreográfiáját is dicséri.

Az egymást váltó kettős szereposztás elkerülhetetlenül teszi az összehasonlítást. A premieren a címszerepben ideális külsővel és remek vokális adottságokkal *Bíró Eszter* mutatkozott be. Nem túlzás kijelenteni: új sztárt született, aki nemcsak csodás hangjával, hanem varázslatos egyéniséggel és drámai erejével is rabul ejti a közönséget. *Sáfr Mónika* ragyogóan éneklő és játssza az amerikai feleség, Ellen szerepét. Nagyszerű ellenpontja *Bíró Eszternek*, kettőjük jelenete az előadás egyik csúcspontjává válik. A másik szereposztásban *Kimet* a szép és profi *Vásári Mónika* játssza, aki szintén jó a szerepben, de az a kiszolgáltatottság, tisztaság és naivitás, ami *Bíró Eszter* figurájának elementáris erejét adja, nála nem olyan egyértelmű. *Udvarias Anna* is jól játssza szerepét, de a férjéért küzdő tigrissasszony helyett – mint amilyen a másik Ellen – inkább hisztis libára veszi a figurát.

Szolnoki Tibor kidolgozott, karakteres – bár néha modoros – alakítást nyújt, az ő Pro-

fesszora egy okos selyemfű, számítóbb, céltudatosabb, egyértelműbb figura. *Bardóczy Attila* kiszolgáltatottabb, vibrálóbb, izgalmasabb, üzöttebb, hibái ellenére is szeretetreméltóbb, sőt a hangja is sokszínűbb.

Az amerikai katonát játszó *Csengeri Attilának* jobban elhiszem a vietnami veterán összeroppanását, mert megelőzően jóval férfiasabb, keményebb, talán a szerelmi jelenetekben kissé hideg is. A másik *Chris*, *Debreczeni Csaba* jóval lágyabb, de *Kim*mel forróbb duettek énekel. Két remek *Thuyt* láthattunk *Lengyel Gábor* és *Kovács Norbert* alakításában, talán *Lengyel* félelmetesebb tud lenni, és kifejezőbben énekel. *John* szerepét *Sasvári Sándor* és *Földes Tamás*, *Gigiét* *Csengeri Otília* és *Détár Enikő* jól megoldották.

Az előadás nagyon fontos erénye, hogy miközben ebben a műfajban gyakran csak konzervkészítményeket, play becket hallhatunk, addig a Dóm téri színpadon a *Maklár László* dirigálta zenekartól és az énekes-színészekről igazi interpretációt, erényeivel és hibáival abban a pillanatban megszülető élő színházat kapunk. A közönség óriási ovációval fogadta az előadásokat. A közreműködők – már csak a kettős szereposztás miatt is – megérdemelnék, hogy nevük a szokott helyen, a nézőtér mellett minden este olvasható legyen...

Hollósi Zsolt

Tollhullató nyárvég

Mintás a föld, csupa vándormadárnyék. Kánikula utáni zápor ködfátyla simogatja a tavat. Fehér-tói augusztus – nádasok közt függőcinegék felelgetnek, pajzos-, fürtös-, vöröslábú-, réti- és billegetőcankók járják az iszapos partokat. Gémek bujkálnak a szélvizeken. Székililék, gulipánok és gólyatöcsök gyülekeznek, táplálkoznak, készülnek a messzi útra. Havasi partfutók feketehasú kis csapatok már északi jövevény, s föltűnt az első méltósággal portyázó, nagytestű lócsér is. Sok a madár – hajnali és éjszakai órákban szól a madárhívó szó, aztán egyszerre csend szakad a végtelen víztükörré. A szívdobogás az egyetlen énekelhető mozgás – az ismerős rétiheja integet – ő is érzi a jelen idő surranását, nyárból az őszbe. Megállt a szél is, a tó egy pillanatra önmagában gyönyörködik. Délben újra suttog a nádas, kárókatónák fekete keresztjei feszülnek a madárvárta égén. Éhes kacsák tarlóznak, a búcsúzás Ó-ját láthatóvá keringik a gólyák.

Szatymazi szőlők seregélycsapata zúdul erre – köztük rózsaszín szíromként pásztormadarak tünekednek. Évtizedes, ritka vendégek, ázsiai pusztákról lódulnak meg, mint az idén is, párszáz költött az Alföldön. A selyemfű közt sárga csillagok – peremizsrózsák nyílnak –, s egy szerelmes őszi tücsök halkán szól: ilyen az augusztusi Fehér-tó, hisz itt bujkál már kék-katáng közt az édes ősz.

Csizmazia György

Woodstock '25-émlékfesztivál

Sokak szerint káosz van

Az első „igazi” koncert *Joe Cockeré* volt. A veterán – 50 esztendő – „fehér néger” soul-énekes ezúttal is remekelt: 75 perces műsorán szereplő „Feeling Alright” című dala megadta az alaphangulatot. Cocker 2019-re újabb találkozóra invitálta a hallgatóságot. Utána újabb „woodstocki” következett: a *Crosby, Stills and Nash*. Az együttes kitűnő vokális hangzását megőrizve a korábbi keményebb stílusban, több improvizációval zenélt. Rövid ideig még egy woodstocki, *John Sebastian* is „besegített” nekik szájharmonikáján. Fellépett a *Band*, *Bob Dylan* egykori kíséregyüttese is. Alkalmi társként csatlakozott hozzájuk az *Aerosmith* és a *Grateful Dead* néhány zenésze.

A hangulatnak nem ártott a hatalmas eső sem, amely 25 évvel ezelőtt sem zavarta meg az együttlétet. Úgy tűnik, a jegyszédők ideje lejárt Saugertiesben: szombaton már szabadon özönlöttek az emberek a színpadokhoz. Négy esküvő és egy halálesetről érkezett hír: egy 44 éves cukorbeteg férfivel feltehetőleg

Hivatalosan is megkezdődött a Woodstock '25 – az 1969-es emlékére rendezett koncertsorozat. Csaknem 300 ezren tartózkodnak már a helyszínen, a New Yorktól 160 kilométerre lévő Saugertiesben, s a rendezők szerint jó eséllyel van arra, hogy legalábbis megközelítik az első fesztivál 500 ezres nézőszámát.

alkohol végzett. Az „igazi” Woodstock színhelyére, Bethelbe mintegy 12 ezren zárandokoltak el, hogy az akkori eszmék mellett tüntessenek. „A pénz ott van, az igazi Woodstock itt”. Bírálathoz is jöhetnek jut a rendezőknek: sokak szerint káosz van.

Kisérő kellemetlen események zavarták csak meg a kibontakozó örömmünnetet: egy fiatal lábát törte, amikor leugrott egy hordozható illemhely tetejéről. Mások meztelenre vetköztek, de őket felszólították, hogy kapják magukra ruhaneműiket.

Az AIDS-világkonferencia után

Óvakodj az AIDS-estől!

Bár a múlt héten a világ minden részéről több ezer kutató és AIDS-aktivista gyűlt össze Japánban, hogy megvitassa a betegség elleni küzdelem módjait, ez azonban mit sem változtat a tényen: a fejlett országok közül Japánban a legnagyobb mérvű a vírus hordozók társadalmi megbélyegzettsége és kiközösítése.

A japán kormány szinte nincs AIDS-ellenes központi programja, keveset tesznek a biztonságosabb szexuális magatartás propagálásáért. Akiről megtudják, hogy vírus hordozó, sokszor nem kaphat szállodai szobát, a kórházakban nem fogadják, de még szomszédai és hozzátartozói is elfordulnak tőle. Egy 1993-as felmérés szerint a japán kórházak közel háromnegyede utasítaná vissza a HIV-vírus hordozó kezelését.

A probléma része, hogy Japánban az AIDS-et a külföldi betegségnek tartják: a japán kultúrában az évszázadok folyamán mindig is erősen jellemző volt az a szemlélet, hogy a „tisztá” belülről, míg a „tisztátalan” kívülről ered – magyarázza Tetsuo Kumakura pszichiáter.

A 125 millió lakosú sziget-

országban mindössze 700 az ismert AIDS-esetek száma, az ország tehát a gyengén fertőzöttek közé számít – teszi hozzá az AP.

Csodálatos aszpirin

Azt már eddig is tudtuk, hogy a közönséges aszpirin a megfázáson és fejfájáson kívül egy sor más dologra is jó: „hígítja” a vért, ezáltal csökkenti a vérrögök kialakulásának lehetőségét, s így a szívinfarktus, vagy akár az agyvérzés kockázatát. De az aszpirin még ennél is többet tud: amerikai kutatók szerint az AIDS-et okozó HIV-vírus szaporodását szintén gátolja. A szennyezésbe menő megfigyelés egyelőre csak laboratóriumi körülmények között „működik” – ott azonban igen meggyőzően: az aszpirin szalicilsav-tartalmánál fogva blokkolja az NF-kappaB nevű fehérjét, amely döntő szerepet játszik a HIV-vírusok szaporodásában. A jokohamai AIDS-konferencián egy másik kutatócsoport az aszpirinnal kapcsolatban hasonló eredményre jutott, bár szerintük a szalicilsav egy másik fehérje blokkolása által fejti ki jótékony hatását.

Itt az óvszeres!

Svájcnak köszönhetően megoldódnak látszanak a felhőtlen együttléthez nélkülözhetetlen kis „útítárs” tárolásával kapcsolatos gondok: egy zürichi feltaláló ugyanis – „óvszeres” néven – a bevetésre kész és a kifejezetten felhasználás utáni óvszerek tárolására egyaránt kiválóan alkalmas begyűjtőzacskót fejlesztett ki – adta hírül az AFP hírügynökség.

A „francia boríték” formatervkálaja a mélyfekete színű árnyalattól a szegecskével és szarvacskákkal kivert szadomazo változatig terjed. Használati utasítása szerint az új termék feladatát az éjjeliszekrényhez erősítve tölti be legteljesebben.

A buja öröme élvezetét megkönnyítő segédeszköz szabadalmaztatója, Remy Bloch 200 svájci frankért (mintegy 130 dollárért) kívánja forgalomba hozni.

Sok egyéb áldás mellett az óvszergyűjtő további lépés az elkülönített hulladék tárolásának egyre változatosabb irányába. Hiszen Svájcban egy ideje már nemcsak a joghurtos dobozok számára léteznek külön gyűjtők, hanem az ébéd-létszalatt alatt elhelyezendő nejlonzacskókat is rendszerbe állították.

ADATOK A MAGYARORSZÁGI AIDS-MEGBETEGEDÉSEKRŐL

